

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра _____ ветеринарії та тваринництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан аграрного факультету

М. М. Ілія МАРТИНЕЦЬ
«30» жовтня 2024 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти _____

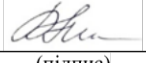
бакалавр / магістр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
аграрний	18 Виробництво та технології	181 Харчові технології	«Харчові технології»
аграрний	19 Архітектура та будівництво	193 Геодезія та землеустрій	«Геодезія та землеустрій»
аграрний	201 Аграрні науки та продовольство	208 Агрономія	«Агрономія»
аграрний	20 Аграрні науки та продовольство	208 Агроінженерія	«Агроінженерія»
аграрний	21 Ветеринарна медицина	211 Ветеринарна медицина	«Ветеринарна медицина»

Розробник: Нікітіна В.В., доцент, канд. філос. наук, доц.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії):

ветеринарії та тваринництва

(назва кафедри)

Протокол № 6 від 09 жовтня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри (голова предметної комісії):

(підпис)

Могутова В. Ф.

(прізвище та ініціали)

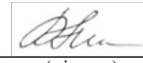
Схвалено методичною комісією факультету:

аграрного факультету

(назва факультету)

Протокол № 8 від 10 жовтня 2024 р.

Голова методичної комісії:

(підпис)

Нікітіна В. В.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія», що складена відповідно до освітніх програм підготовки «бакалавр», формує інтегральну, загальні компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у студентів філософського світогляду, осередком якого є гуманна система цінностей і яке ґрунтується на загальному уявленні про світ, на розумінні загальних принципів буття, закономірностей розвитку природи і суспільства, засад життєдіяльності людини, на усвідомленні діалектичної взаємодії природи, суспільства і людини та необхідності гармонізації економічної, соціальної та екологічної складників цього процесу.

Завдання вивчення дисципліни:

- сформувати у студентів уявлення про структуру філософського знання, розмаїття філософських дисциплін, їхню роль в обґрунтуванні та розвитку людського мислення, пізнання світу, культури і суспільства;

- сприяти освоєнню здобувачами основних учень, які існували в історії філософії, розумінню їхнього значення у розвитку філософської думки та усвідомлення актуальності цих учень;

- сприяти оволодінню студентами філософськими категоріями на рівні відтворення і тлумачення для практичного використання під час пізнання навколишнього світу й самого себе та у майбутній професійній діяльності;

- розвинути у студентів гнучке творче мислення, спроможне до вирішення завдань професійного, громадського й особистого життя, зокрема до інтелектуальної комунікації, складником якої є толерантність до іншої (й інакшої) думки і налаштованість на діалог;

- забезпечити формування у здобувачів вищої освіти методологічної культури обґрунтування власної думки, що допоможе їм у навчанні та майбутній професійній діяльності;

- сформувати у студентської молоді ціннісні засади світогляду, які містять у собі сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності, та бережливе ставлення до навколишнього природного середовища.

Міждисциплінарні зв'язки ОП «Харчові технології»

Назви дисциплін			
Семестр	Дисципліни, що передують	Семестр	Дисципліни, що забезпечуються
1	Історія України та української культури	4	Правознавство
		4	Основи наукових досліджень

Міждисциплінарні зв'язки ОП «Геодезія та землеустрій»

Назви дисциплін			
Семестр	Дисципліни, що передують	Семестр	Дисципліни, що забезпечуються
1	Історія України та української культури	5	Психологія ділового спілкування
		7	Науково-дослідна робота студента

Міждисциплінарні зв'язки ОП «Агрономія»

Назви дисциплін			
Семестр	Дисципліни, що передують	Семестр	Дисципліни, що забезпечуються
1	Історія України та української культури	3	Основи наукових досліджень

Міждисциплінарні зв'язки ОП «Агроінженерія»

Назви дисциплін			
Семестр	Дисципліни, що передують	Семестр	Дисципліни, що забезпечуються
1	Історія України та української культури	5	Психологія ділового спілкування
		7	Основи наукових досліджень

Міждисциплінарні зв'язки ОП «Ветеринарна медицина»

Назви дисциплін			
Семестр	Дисципліни, що передують	Семестр	Дисципліни, що забезпечуються
1	Історія України та української культури	4	Психологія ділового спілкування
		4	Методи та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності
		11	Педагогіка та методика викладання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти СО «бакалавр» **компетентностей** та програмних **результатів** навчання відповідно до освітньої програми «*Харчові технології*»:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів харчових технологій.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПРН26. Формувати та відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти СО «бакалавр» **компетентностей** та програмних **результатів** навчання відповідно до освітньої програми «*Геодезія та землеустрій*»:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності

СК06. Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою

СК09. Здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК11. Здатність здійснювати геодезичний моніторинг земної поверхні, природних об'єктів, інженерних споруд.

СК14. Здійснювати фахове використання технічних засобів для практичних робіт з топографії, супутникової та вищої геодезії.

СК15. Впроваджувати сучасні ІТ-технології у організації землевпорядних робіт.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Організувати і керувати професійним розвитком осіб і груп.

ПРН7. Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою

ПРН8. Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для проектування, будівництва та експлуатації об'єктів будівництва.

ПРН10. Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.

ПРН13. Планувати і виконувати геодезичні, топографічні та кадастрові знімання, опрацьовувати отримані результати у геоінформаційних системах

ПРН14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проекти у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти СО «бакалавр» **компетентностей** та програмних **результатів** навчання відповідно до освітньої програми «**Агрономія**»:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу..

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Прагнення до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН3. Здатність обговорювати та пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти СО «бакалавр» **компетентностей** та програмних **результатів** навчання відповідно до освітньої програми «*Агроінженерія*»:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі агропромислового виробництва, що передбачає застосування певних знань та вмінь, технологічних методів та прийомів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності

ПРН6. Формулювати нові ідеї та концепції розвитку агропромислового виробництва

ПРН9. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності, та формувати у майбутнього фахівця почуття відповідальності за виконувану роботу. ПРН10. Демонструвати повагу до етичних принципів, своєю поведінкою впроваджувати етичні норми взаємовідносин в колективі, які сприяють досягненню виробничої мети. Проявляти самостійність і відповідальність у роботі

ПРН24. Організовувати виробничий процес підрозділів з технічного забезпечення агропромислових виробництв.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти СО «магістр» **компетентностей** та програмних **результатів** навчання відповідно до освітньої програми «*Ветеринарна медицина*»:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

ПРН19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 3	<p>Галузь знань: 18 Виробництво і технології 19 Архітектура та будівництво 20 Аграрні науки та продовольство 21 Ветеринарна медицина</p>	Обов’язкова	
	<p>Спеціальність: 181 Харчові технології 193 Геодезія та землеустрій 201 Агрономія 208 Агроінженерія 211 Ветеринарна медицина</p> <p>Освітня програма: Харчові технології Геодезія та землеустрій Агрономія Агроінженерія Ветеринарна медицина</p>		
Змістових модулів – немає	<p>Рівень вищої освіти: перший</p> <p>Ступінь освіти: бакалавр / магістр</p>	Рік підготовки:	
		1	1
		Семестр	
		2	2
		Лекції	
		16 год.	- год.
		Практичні	
		14 год.	- год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	- год.
Загальна кількість годин: денна – 90 заочна – немає		Форма контролю: залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4			

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лб	с.р.
ТЕМА 1. Філософія як історичний тип світогляду і наукова дисципліна	11	2	2	-	7	10,5	0,5	-	-	10
ТЕМА 2. Становлення філософії з часів давнини до епохи Відродження	13	2	2	-	9	12,5	-	0,5	-	12
ТЕМА 3. Розвиток філософії у Новий і Новітній час	13	2	2	-	9	14,5	-	0,5	-	14
ТЕМА 4. Становлення і розвиток вітчизняної філософії	12	2	2	-	8	12,5	-	0,5	-	12
ТЕМА 5. Проблемне поле онтології та гносеології	13	2	2	-	9	15	0,5	0,5	-	14
ТЕМА 6. Природа як предмет філософського осмислення. Екофілософія	11	2	2	-	7	12,5	0,5	-	-	12
ТЕМА 7. Суспільство як об'єкт філософського аналізу. Проблема людини у філософії	17	4	2	-	11	12,5	0,5	-	-	12
Усього годин	90	16	14	-	60	90	2	2	-	86

ПРОГРАМА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вид заняття	Короткий зміст навчальних занять, тематика індивідуальних та/або групових завдань	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	Кількість отримуваних балів min-max
ДЕННА форма навчання			
Тема 1. Філософія як історичний тип світогляду і наукова дисципліна			
Лекція	Лекція 1. Філософія як історичний тип світогляду і наукова дисципліна Роль світогляду у життєдіяльності людини. Особливості філософії як історичного типу світогляду. Специфіка філософії як наукової дисципліни. Всесвіт як об'єкт філософії. Основні підходи до визначення предмета філософії. Природа філософських проблем,	<u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.	-

	їхній зв'язок з фундаментальними питаннями людського буття. Категорії і методи філософського аналізу. Структура філософії та її функції. Значення пізнання філософії студентською молоддю.		
Практичне заняття	Практичне заняття № 1. Філософія як історичний тип світогляду і наукова дисципліна (групова робота з обговорення питань заняття). 1. Сутність світогляду, його функції та історичні типи (міф, релігія, філософія). 2. Об'єкт і предмет філософії, філософське коло проблем. Категорії і методи філософського аналізу. Структура філософського знання. 3. Функції філософії, її роль у духовній культурі та у системі наукового знання.	<u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.	0 – 7 балів
Самостійна роботи	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 1.	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.	0 – 4 бали
Тема 2. Становлення філософії з часів давнини до епохи Відродження			
Лекція	Лекція 2. Становлення філософії з часів давнини до епохи Відродження Становлення філософії у Стародавньому світі. Її основні риси та особливості розвитку на Стародавньому Сході та Заході. Теоцентризм філософствування під час середньовіччя. Проблематика середньовічної західної та арабомовної філософії. Особливості філософії епохи Відродження, її антропоцентричний характер. Гуманізм як напрям у розвитку культури та філософії, проблема індивідуальності. Натурфілософські пошуки доби Відродження.	<u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.	-

Практичне заняття	<p>Практичне заняття № 2. Становлення філософії з часів давнини до епохи Відродження (групова робота з обговорення питань заняття).</p> <p>1. Формування філософії та основних напрямів філософствування у Стародавньому світі.</p> <p>2. Характерні риси і проблематика філософських пошуків мислителів Заходу і Сходу в Середні віки.</p> <p>3. Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження, натурфілософські пошуки у цей період.</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці.</p> <p><u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.</p>	0 – 8 балів
Самостійна робота	<p>Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 2.</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту.</p> <p><u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.</p>	0 – 4 бали
<i>Тема 3. Розвиток філософії у Новий і Новітній час</i>			
Лекція	<p>Лекція 3. Розвиток філософії у Новий і Новітній час Основні риси і проблематика філософії Нового часу. Уявлення про природу суспільства. Вирішенні методологічних питань філософії. Моральний закон І. Канта. Закони діалектики Г.-В. Гегеля. Криза класичного філософствування: сутність і причини. Характерні риси некласичної філософії. Програми радикального оновлення філософії: позитивізм, марксизм. Посткласична філософія ХХ – ХХІ ст. ст., її напрями. Концепції східної філософії ХХ ст.</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється.</p> <p><u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.</p>	-
Практичне заняття	<p>Практичне заняття № 3. Розвиток філософії у Новий і Новітній час (групова робота з обговорення питань заняття).</p> <p>1. Особливості і проблематика класичної філософії Нового часу..</p> <p>2. Формування некласичної філософії і перегляд завдань</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці.</p>	0 – 8 балів

	філософії у позитивізмі та марксизмі. 3. Характерні риси і напрями філософії XX – XXI століть.	<u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.	
Самостійна робота	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 3.	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.	0 – 4 бали
Тема 4. Становлення і розвиток вітчизняної філософії			
Лекція	Лекція 4. Становлення і розвиток вітчизняної філософії Характерні риси вітчизняної філософії. Проблематика філософських міркувань у Київській Русі. Філософська думка українського Відродження і українського Просвітництва. Антропологічна та гуманістична філософія Г. Сковороди. Обґрунтування національної ідеї в українській філософії діячами Кирило-Мефодіївського товариства та іншими мислителями XIX – XX ст. ст. Специфіка філософії в радянській Україні. Проблематика сучасних філософських пошуків в Україні.	<u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.	-
Практичне заняття	Практичне заняття № 4. Становлення і розвиток вітчизняної філософії (групова робота з обговорення питань заняття). 1. Проблематика філософських міркувань з часів Київської Русі до початку XVII століття. 2. Філософія українського Просвітництва другої половини XVII – XVIII ст. ст. Роль Г. С. Сковороди у розвитку української філософії. 3. Кордоцентризм і націєцентризм як напрями філософських роздумів українських мислителів XIX –	<u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у	0 – 7 балів

	початку XXI ст. ст.	дискусіях.	
Самостійна робота	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 4.	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.	0 – 4 бали
<i>Тема 5. Проблемне поле онтології та гносеології</i>			
Лекція	Лекція 5. Проблемне поле онтології та гносеології Онтологія як вчення про буття, її проблематика. Форми та рівні буття. Проблема субстанції як першооснови всіх форм буття. Особливості моністичного і дуалістичного погляду на субстанцію. Матерія як вихідна категорія онтології, її властивості. Філософські тлумачення свідомості. Діалектика як вчення про загальний взаємозв'язок і розвиток. Закони, принципи і категорії діалектики. Проблема пізнаваності світу. Поняття суб'єкта і об'єкта пізнання. Види пізнання. Основні концепції істини. Принципи пізнання як процесу здобуття істинного знання.	<u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.	-
Практичне заняття	Практичне заняття № 5. Проблемне поле онтології та гносеології (групова робота з обговорення питань заняття). 1. Буття і субстанція як вихідні категорії філософії. Філософське тлумачення категорій «матерія» і «свідомість» та співвідношення матеріального і ідеального. 2. Діалектика як вчення про загальний взаємозв'язок і розвиток: принципи, закони, категорії. 3. Гносеологічні питання та філософські концепції істини.	<u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.	0 – 8 балів
Самостійна робота	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 5.	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на	0 – 4 бали

		освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.	
<i>Тема 6. Природа як предмет філософського осмислення. Екофілософія</i>			
Лекція	Лекція 6. Природа як предмет філософського осмислення. Екофілософія Філософське тлумачення поняття «природа». Ціннісне ставлення до природи на різних історичних етапах. Природа як необхідна умова матеріального життя суспільства. Роль виробництва у забезпеченні взаємодії природи, людини і суспільства. Усвідомлення погіршення екологічної рівноваги як глобальної проблеми. Філософські пошуки її відновлення і формування екологічного напрямку у філософії. Концепції ноосфери і сталого розвитку як теоретичне підґрунтя гармонійного розвитку природи і суспільства.	<u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.	-
Практичне заняття	Практичне заняття № 6. Природа як предмет філософського осмислення. Екофілософія (групова робота з обговорення питань заняття). 1. Проблемне коло філософського аналізу природи та зміни у філософсько-ціннісному ставленні до природи на різних історичних етапах. 2. Філософське розуміння природи як середовища існування людини і функціонування суспільства. 3. Стан навколишнього середовища як глобальна проблема людства. Екофілософія про шляхи розв'язання екологічної проблеми.	<u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.	0 – 7 балів
Самостійна робота	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 6.	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту.	0 – 4 бали

		<u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.	
Тема 7. Суспільство як об'єкт філософського аналізу. Проблема людини у філософії			
Лекція	Лекція 7. Суспільство як об'єкт філософського аналізу. Проблема людини у філософії Суспільство як система соціальних відносин. Загальні й особливі риси суспільства і природи. Структурні елементи суспільства, практичне значення пізнання структури суспільства.. Соціально-філософські підходи до визначення основних етапів розвитку суспільства. Філософська антропологія про природні, соціальні та духовні виміри людського буття. Діяльнісна природа людини. Проблема сенсу життя. Свобода і відповідальність як фундаментальні атрибути людського існування.	<u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.	-
Практичне заняття	Практичне заняття № 7. Суспільство як об'єкт філософського аналізу. Проблема людини у філософії (групова робота з обговорення питань заняття). 1. Специфіка суспільства, його сутність і структура. 2. Основні підходи до визначення етапів розвитку суспільства. 3. Філософія про сутність людини та діяльнісну природу її активності. Вплив пошуку сенсу життя, цінностей, свободи і відповідальності на життєдіяльність людини	<u>Засоби оцінювання:</u> <u>журнал</u> оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.	0 – 7 балів
Самостійна робота	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження тесту на освітній платформі Moodle за змістом теми 7.	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle.	0 – 4 бали

Самостійна робота	<p>Індивідуальне творче завдання (позааудиторна робота).</p> <p>Загальні теми творчих завдань:</p> <p>1) «Виокремлення філософських проблем у художньому фільмі, присвяченому розвитку науки і науковій діяльності» (конкретний фільми здобувач обирає самостійно);</p> <p>2) «Мої міркування щодо висловів мислителів про науку і наукову діяльність» (конкретний вислів здобувач обирає із запропонованих викладачем або самостійно).</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання творчої роботи здобувача, коментарі від викладача, зафіксовані у відгуку на платформі Moodle і під час спілкування зі студентом.</p> <p><u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Підготовка творчої роботи і представлення її шляхом її розміщення на освітній платформі Moodle.</p>	0 – 8 балів
Підсумковий контроль: за умови набрання здобувачем не менше 50 балів по інших видах поточної роботи		Підсумкова бесіда	0 – 20 балів
ЗАОЧНА форма навчання			
Лекція	<p>Лекція. Становлення і розвиток вітчизняної філософії</p> <p>Специфіка філософії та етапи її розвитку. Онтологія як вчення про буття, її категорії. Закони, принципи і категорії діалектики. Проблеми пізнання. Основні концепції істини. Філософське тлумачення поняття «природа». Концепції ноосфери і сталого розвитку.</p> <p>Суспільство як система соціальних відносин, його специфіка і структура. Підходи до визначення етапів розвитку суспільства. Філософська антропологія про природні, соціальні та духовні виміри людського буття. Діяльнісна природа людини. Взаємозв'язок свободи і відповідальності у життєдіяльності людини.</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> не оцінюється.</p> <p><u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> зворотній зв'язок від здобувачів у вигляді запитань, реплік.</p>	-
Практичне заняття	<p>Практичне заняття. Розвиток філософії з часів давнини до сьогодення, проблемне поле онтології та гносеології (групова робота з обговорення питань заняття).</p> <p>1. Становлення і розвиток філософії у Стародавньому світі, під час середньовіччя та в епоху Відродження.</p> <p>2. Проблематика філософії у Новий час. Основні напрями філософії XX – XXI ст. ст.</p>	<p><u>Засоби оцінювання:</u> журнал оцінювання поточної навчальної роботи здобувачів, оцінювання викладачем результатів групової співпраці.</p> <p><u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> відповіді під час</p>	0 – 20 балів

	3. Філософське розуміння світу та його розвитку. 4. Основні гносеологічні питання, рівні пізнання і проблема істини.	фронтального опитування, участь в обговоренні питань і у дискусіях.	
Самостійна робота	Контрольне завдання (позааудиторна робота). Проходження двох тестів на освітній платформі Moodle за змістом навчальної дисципліни	<u>Засоби оцінювання:</u> оцінювання результатів проходження здобувачем тесту на освітній платформі Moodle, коментарі від викладача до окремих питань тесту. <u>Методи демонстрування результатів навчання:</u> Тестування на освітній платформі Moodle,.	0 – 40 бали (до 20 балів за проходження кожного тесту)
Підсумковий контроль: за умови набрання здобувачем не менше 35 балів по інших видах поточної роботи		Підсумкова бесіда	0 – 20 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 1 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти (денна форма)

Поточний контроль (100 балів)	
Активна участь у практичних заняттях, успішне проходження тестування по темах дисципліни на освітній платформі Moodle, виконання індивідуального творчого завдання	Підсумкова бесіда
80	20

Таблиця 2 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти (заочна форма)

Поточний контроль (100 балів)	
Активна участь у практичному занятті, успішне проходження тестування по темах дисципліни на освітній платформі Moodle, виконання індивідуального творчого завдання	Підсумкова бесіда
60	40

Таблиця 3 – Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Вимоги
90 – 100	A	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмового виконання індивідуального творчого завдання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому літературу. Вміє застосовувати теоретичні положення для аналізу практичних проблем. Правильно вирішив переважну більшість тестових завдань.
82 – 89	B	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмового виконання індивідуального творчого завдання, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому літературу. Вміє застосовувати теоретичні положення для аналізу практичних проблем. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
74 – 81	C	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтовувати свої твердження та висновки.
64 – 73	D	Загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та виконання письмового творчого завдання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
60 – 63	E	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та виконання індивідуального творчого завдання, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
35 – 59	FX	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів, допускаючи при цьому суттєві помилки. Не виявив творчого підходу при виконанні індивідуального письмового завдання. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0 – 34	F	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та індивідуального творчого завдання. Не вміє застосовувати теоретичні положення до аналізу практичних проблем. Правильно вирішив лише кілька тестових завдань або не вирішив жодного тестового завдання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Вступ до філософії : навч.-метод. посіб з курсу «ФІЛОСОФІЯ» для студ. усіх спец-тей і форм навчання / авт. кол. : І. В. Владленова, Н. Б. Годзь, О. М. Городиська та ін. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2018. 186 с.
2. Гнатюк Я., Гоян І. Філософія. Вступ до теорії: навч. посіб. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. 140 с.
3. Киричок О. Б. Філософія : підр. для студентів вищ. навч. закл. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. 381 с.
4. Кривуля О. М. Філософія : навч. посіб. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 592 с.
5. Основи філософії : навч. посібник / за ред. М. Ф. Шмиголя ; Одес. нац. екон. ун-т. К. : Центр учбової літ-ри, 2018. 410 с.
6. Філософія: підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
7. Щербя С. П. Філософія: підручник К. : Кондор, 2015. 216 с.

Допоміжна література

1. Базалук О. О., Свириденко Д. Б. Філософія війни та миру: у пошуку нової європейської стратегії безпеки. *Антропологічні виміри філософських досліджень* : зб. наук. пр. / Дніпропетров. нац. ун-т заліз. транспорту ім. В. Лазаряна ; В. В. Хміль (гол. ред.) та ін. Дніпро: ДНУЗТ ім. В. Лазаряна, 2017. Вип. 12. С. 89–99.
2. Беспалов І. О. Сократ – його філософія та діалогічний метод. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*. 2019. Вип. 59. С. 42–51.
3. Ванюшина О., Вербицька Л. Аксіологічні орієнтири українців у контексті європейської інтеграції. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2020. № 1 (129). С. 28–31.
4. Володін П. В. Сенс життя людини як філософська проблема. *Гуманітарний вісник Запорізького національного технічного університету*. 2012. № 51.
5. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Інформаційно-комунікативна природа суспільства: еволюція точок зору на проблему. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія «Філософія, філософія права, політологія, соціологія». 2018. № 3 (38). С. 8–20.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Географічний детермінізм: класичні і некласичні концепції. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія «Філософія, філософія права, політологія, соціологія»* – 2023. – № 1 (56). – С. 6–23.
7. Калиновський Ю. Ю., Жданенко С. Б. Філософія миру як світоглядно-ціннісне підґрунтя соціокультурного розвитку сучасної України. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія «Філософія, філософія права, політологія, соціологія»*. 2023. № 1 (56). С. 24–46.
8. Карівець І. Метафілософія Григорія Сковороди. *Гуманітарні візії*. 2016. Т. 2. № 1. С. 87–90.
9. Клешня Г. М. Суспільство у системі «Людина – суспільство – природа». *Вісник Національного авіаційного університету*. 2022. № 1 (35). С. 35–43.
10. Ланюк Є. Свобода у постіндустріальну епоху: «етика співчуття» та «суспільство опіки». *Вісник Львівського університету. Серія. Філософські науки*. 2022. Вип. 29. С. 39–55.
11. Назар П. С. Філософія людини та особистості : навч. посібник для студентів ВНЗ. К.: Сталь, 2018. 577 с.

12. Нікітіна В. В. Дисбаланси соціального розвитку і науково-технічного прогресу. *Філософія і науково-технічна творчість у хронотоні технічного університету*: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. / НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». К. : Ліра-К, 2020. С. 235–239.
13. Петренко М. О. Філософія свободи в контексті проблеми людської гідності. *Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія «Філософія»*. 2017. Вип. 49. С. 142–156.
14. Прокопенко В. Благо и другие идеи Платона. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: зб. наук. пр. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Вип. 59. 2018. С.6–15.
15. Сідляр О. І. Елементи концепції сталого розвитку в XX – XXI століттях. *Економіка та держава*. 2015. № 7. С. 91–94.
16. Скомаровський В. О. Історія Європейської філософії : Античність, Середньовіччя, Відродження: посіб.. 2-ге вид., випр. і доповн. Умань: Сочінський М. М., 2018. 581 с.
17. Філософія глобальних проблем сучасності: навч. посібник / А. В. Арістова, С. В. Волобуєва, Ю. Д. Доброносова та ін. К. : НТУ, 2016. 183 с.
18. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посібник / за ред. Л. В. Губерського, укл.: Л. В. Губерський, А. О. Приятельчук, І. В. Бойченко та ін. К.: Знання, 2009. 624 с.
19. Філософія. Хрестоматія : навч. посібник / упор.: О. О. Валуйський (відп. ред.), Ю. І. Кулагін, І. П. Саволайнен, М. В. Ліпін ; Київськ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2007. 132 с.
20. Швецова-Водка Г. Учення про ноосферу як підстава розвитку ноокомунікології. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2018. № 2. С. 10–23.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116> – електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
- <http://www.filosof.com.ua/Biblioteka.htm> – публікації Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України
- http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/fonds/visnyk/poshuk.php3?them_key=%D4%B3%EB%EE%F1%EE%F4%B3%FF. +%CF%EE%EB%B3%F2%EE%EB%EE%E3%B3%FF – Вісник Київського університету, серія «Філософія. Політологія», з 2017 року – серія «Філософія» (архів журналу в електронному вигляді)
- <https://periodicals.karazin.ua/philosophy/issue/archive> – Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії» (архів журналу в електронному вигляді)
- <http://fil.nlu.edu.ua/issue/archive> – Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія (наукові статті в електронному вигляді)
- <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/politology/issue/archive> – Вісник Львівського університету, серія «Філософсько-політологічні студії» (наукові статті в електронному вигляді)